

Informacje i ustalanie terminów zajęć:

Katowice

Kornelia Banaś, tel. 32 60 99 869,
e-mail: kornelia.banas@ipn.gov.pl

Andrzej Sznajder, tel. 32 60 99 872,
e-mail: andrzej.sznajder@ipn.gov.pl

Częstochowa

Sławomir Maślikowski, tel. 34 36 10 845,
e-mail: slawomir.maslikowski@ipn.gov.pl

Bielsko-Biała

Marek Łukasik, tel. 33 81 36 359

PROJEKTY OGÓLNOPOLSKIE

Opowiem ci o wolnej Polsce – spotkania ze świadkami historii

Celem projektu jest zainteresowanie młodzieży najnowszą historią Polski. Dzięki spotkaniom ze świadkami historii uczniowie mają szansę poznać dzieje swojego regionu i losy osób, które przeciwstawiając się na różne sposoby nazizmowi i komunizmowi, przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości i budowy społeczeństwa obywatelskiego. Losy świadków służą do zrekonstruowania przebiegu wydarzeń, ukazują ich kontekst społeczny i pozwalają poczuć klimat przeszłości. Projekt jest realizowany od 2007 r. przez Instytut Pamięci Narodowej, Centrum Edukacji Obywatelskiej oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. Jego rezultatem jest zebranie wielu relacji, z których najciekawsze zostały opublikowane w wydawnictwie albumowym „Migawki z przeszłości. Opowieści świadków historii”.

Więcej o projekcie na stronie internetowej:
www.ipn.gov.pl/opowiem

Kamienie pamięci – historie żołnierzy wyklętych

Projekt „Kamienie pamięci” służy utrwalaniu sylwetek ludzi, których poświęceniu zawdzięczamy niezawisłość naszego kraju. Dwie poprzednie edycje projektu były dedykowane uczestnikom wojny obronnej 1939 r. i strajków sierpniowych 1980 r. 4 lutego 2011 r. Sejm RP ogłosił 1 marca Dniem Żołnierzy Wyklętych. To oni będą bohaterami trzeciej edycji projektu „Kamienie pamięci” w roku szkolnym 2011/2012.

Do zadań uczestników projektu będzie należało zebranie informacji o konkretnej osobie zaangażowanej w działania podziemia niepodległościowego w latach 1944/45–1956 oraz zgromadzenie wszelkich „śladów pamięci” pozostałych po tej postaci. Młodzież realizująca projekt powinna opracować atrakcyjny sposób prezentacji postaci oraz upowszechniania wiedzy o niej. Powstałe prace – portrety żołnierzy wyklętych – zostaną umieszczone na portalu internetowym Instytutu i utworzą wirtualną mapę pamięci.

Szczegółowe informacje o projekcie na stronie
www.kamieniepamieci.ipn.gov.pl

Akcja społeczno-edukacyjna „A teraz opowiem wam, jak to było naprawdę...” Nauczyciele prawdziwej historii.

Zapraszamy do udziału w akcji społeczno-edukacyjnej, poświęconej przypomnieniu postaci nauczycieli i wychowawców, którzy w latach 1939–1989 przekazywali niezakłamyany obraz narodowych dziejów. W niepodległej Polsce warto pamiętać o tej licznej, często dziś anonimowej grupie osób. Projekt będzie przeprowadzany równolegle w trzech obszarach. Pierwszy obejmie dawnych uczniów, którzy podzielić się wspomnieniami o swoich nauczycielach. Obszar drugi będzie przeznaczony dla nauczycieli, którzy opowiedzą o swoim życiu zawodowym. Obszar trzeci, inaugurowany jesienią 2012 r., będzie skierowany do dzisiejszych uczniów i ich wychowawców, a jego celem stanie się odszukanie i upamiętnienie tych nauczycieli, którzy w murach szkoły dzisiejszych uczestników akcji mówili prawdę o polskiej historii.

Szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie:
www.ipn.gov.pl/nph

Lekcje z historii najnowszej

Tę propozycję kierujemy do nauczycieli wszystkich typów szkół. W ciągu dziewięćdziesięciminutowych zajęć, przeprowadzanych w szkole przez przeszkolonych do tego celu edukatorów, uczniowie poznają jeden z tematów związanych z najnowszą historią Polski. Dzięki bogatemu materiałowi źródłowemu i zastosowaniu różnorodnych metod dydaktycznych lekcje zachęcają do samodzielnych poszukiwań. Lekcje są bezpłatne, można je zamówić telefonicznie lub za pomocą poczty elektronicznej u koordynatorów regionalnych. W ofercie znajdują się następujące tematy:

- 1) PRL – państwo totalitarne?
- 2) Prześladowani i aparat terroru 1944–1989.
- 3) Sztuka w służbie propagandy.
- 4) Dzieje pewnego eksperymentu – gospodarka PRL.
- 5) Z flagą narodową przez najnowszą historię Polski.
- 6) „W samo południe” – wybory 4 czerwca 1989.
- 7) „A więc wojna...” – polski wrzesień 1939.
- 8) Polacy ratujący Żydów.
- 9) Stan wojenny.
- 10) Historia żołnierzy z wyrokiem.

Szczegółowe informacje dotyczące wprowadzania nowych tematów – na stronie www.ipn.gov.pl/lekcje;
tam też dostępna jest ankieta dla nauczycieli korzystających z lekcji lub osób nimi zainteresowanych.

Ogólnopolski konkurs historyczny

Zapraszamy uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych do udziału w ogólnopolskim konkursie pt. „W kalejdoskopie pamięci – Polska i Polacy w latach 1939–1989”. W roku szkolnym 2011/2012 odbędzie się jego druga edycja zatytułowana „W kraju czy poza krajem? Dylematy Polaków”. Uczestnicy konkursu w swojej pracy opowiedzą o ludziach, których poczynając od wybuchu wojny we wrześniu 1939 r. aż do wyborów w czerwcu 1989 r., sytuacja zewnętrzna zmusiła do rozstrzygnięcia dylematu, gdzie żyć – w Polsce czy poza jej granicami.

Szczegółowe informacje o konkursie oraz informacje o pozostałych aktualnych konkursach znajdują się na stronie: www.ipn.gov.pl/konkursy

Konkurs „Sprzączki i guziki z orzełkiem ze rdzy...”

Konkurs, którego trzecia edycja rozpocznie się wiosną 2012 r., jest adresowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem konkursu jest przypomnienie ofiar zbrodni katyńskiej – oficerów, żołnierzy, funkcjonariuszy, urzędników i innych osób, które zostały zamordowane tylko dlatego, że służyły niepodległemu państwu polskiemu. Zadaniem uczniów biorących udział w konkursie jest zaprojektowanie karty z albumu poświęconej konkretnej ofercie zbrodni katyńskiej. Dotychczas odbyły się dwie edycje konkursu. Nagrodą dla zwycięzców i ich opiekunów były wyjazdy edukacyjne do miejsc związanych z martyrologią Polaków na Kresach. Fundatorem wyjazdów był PKO BP. Na autorów najlepszych opracowań czeka jeszcze jedna nagroda: wybrane prace zostaną zamieszczone w publikacji IPN poświęconej ofiarom zbrodni katyńskiej.

Szczegółowe informacje o kolejnej edycji konkursu, w tym regulamin, zostaną ogłoszone wiosną 2012 r. na stronie www.ipn.gov.pl/konkursy

Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach

Oferta edukacyjna na rok szkolny 2011/2012

Szanowni Państwo

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Katowicach zaprasza do udziału w warsztatach, lekcjach, debatach oksfordzkich i wizytach studyjnych. Zajęcia prowadzą, w oparciu o dokumenty archiwalne oraz z wykorzystaniem środków audiowizualnych, edukatorzy IPN oraz historycy prezentujący wyniki swoich prac dotyczących danego zagadnienia. Ofertę współpracy kierujemy zarówno do nauczycieli historii, jak i języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie i religii. Lekcje są nieodpłatne i odbywają się w siedzibie katowickiego Oddziału IPN lub – w miarę możliwości – w poszczególnych szkołach, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

DOTKNĄĆ HISTORII...

czyli wyjazdowe warsztaty w miejscach historycznych wydarzeń.

Aparat bezpieczeństwa Polski Ludowej i jego ofiary

Zajęcia w pomieszczeniach byłego Aresztu Milicji Obywatelskiej w Katowicach, ul. Kilińskiego 9 prezentują historię UB/SB oraz formy represji w systemie komunistycznym. Ponadto zwiedzanie ekspozycji o technikach inwigilacji społeczeństwa i pokaz filmu dokumentalnego.

Czas trwania: od 2 do 5 godz.

Szczegółowy program do uzgodnienia z prowadzącym.

Co kryją archiwa IPN?

Czy to prawda, że każdy ma swoją teczkę? Czy można wierzyć dokumentom pisanym przez funkcjonariuszy bezpieki? Na te i wiele innych pytań odpowiadają zajęcia, które odbywają się w Archiwum IPN w Katowicach przy ul. Józefowskiej. Uczestnicy otrzymują możliwość zapoznania się ze specyfiką dokumentów gromadzonych w IPN. Mają także okazję poznać warsztat pracy historyka – badacza najnowszej historii Polski.

Czas trwania: ok. 3 godz.

Temat realizowany w trzech wersjach (do uzgodnienia z prowadzącym):

- Operacyjne rozpracowanie figuranta ps. „Emisariusz”.
- Czego można dowiedzieć się z akt paszportowych?
- Powojenna rehabilitacja na Górnym Śląsku.

Porzućcie nadzieję, którzy tu wchodzić – – katowickie więzienie w latach 1939-1953

Jeden z najbardziej ponurych obiektów w centrum Katowic raz w miesiącu otwiera swoje bramy przed uczniami szkół ponadgimnazjalnych. W czasie zajęć w Areszcie Śledczym w Katowicach przy ul. Mikołowskiej mają oni szansę poznać historię

obiektów oraz losy więźniów w okresie okupacji hitlerowskiej oraz więźniów politycznych w latach 1945-1953. Właśnie w tych latach katowickie więzienie było miejscem kaźni setek patriotów walczących o niepodległą Polskę.

Czas trwania: ok. 3 godz.

ZOMO ruszyło! – 16 grudnia 1981 r. na KWK „Wujek”

Muzeum Izba Pamięci KWK „Wujek” w Katowicach – jedyne takie miejsce w Polsce, w którym można zobaczyć prawdziwe oblicze „mniejszego zła”, jakie wybrały władze PRL wprowadzając stan wojenny. Lekcje na temat „Solidarności” i stanu wojennego wzbogacone są o spotkanie z uczestnikami strajku. Ponadto możliwość obejrzenia filmów dokumentalnych, m.in. „Życiorys z bliznami”, „Lot kuli”, „Czarne serca”.

Czas trwania: od 2 do 4 godz.

Oświęcim – wyjazd studyjny

Zajęcia przygotowujące uczniów do wizyty w Miejscu Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau poświęcone problematyce obozów koncentracyjnych i Holokaustu. Program wyjazdu obejmuje wizytę w Centrum Żydowskim i Synagodze Chewra Lomdej Misznajot, a następnie zwiedzanie terenu i obiektów byłego niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady Auschwitz-Birkenau.

- Zajęcia „KL Auschwitz-Birkenau – kombinat śmierci” – odbywają się w szkole lub w siedzibie IPN w Katowicach na kilka dni przed planowanym wyjazdem. Czas trwania: 2 godz. lekcyjne.
- Wyjazd studyjny do Oświęcimia: wizyta w Centrum Żydowskim (1 godz.); zwiedzanie Miejsca Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau z przewodnikiem (3,5 godz.).

HISTORIA – NIE TYLKO NA LEKCJACH HISTORII*

czyli tematy, na które brakuje czasu w siatce godzin.

Język polski

- Relacja bohatera – świadka jako źródło wiedzy o przeszłości – wrzesień 1939 r. na Śląsku.
- Losy Polaków wywiezionych do ZSRS w latach 1939-1945.
- Sztuka w służbie propagandy.
- Język wyrazem buntu, bohaterstwa, zniewolenia ...
- *Szedłbym do Was dzień i noc...* Listy jako źródło wiedzy o losach deportowanego.

Wiedza o społeczeństwie

- Czy wojna usprawiedliwia łamanie praw człowieka? (na przykładzie Katynia oraz losów mieszkańców Górnego Śląska w latach 1939-1945).
- Prawo do łupów wojennych – rok 1945 r. na Górnym Śląsku.
- Manipulacja słowem i faktem – cenzura w PRL.
- Prawo i bezprawie stanu wojennego.
- Wyznaczniki totalitaryzmu w PRL.

Religia

- Stefan Wyszyński – prymas i polityk.
- Tysiąclecie czy Milenium – konfrontacja państwa z Kościołem rzymskokatolickim w 1966 r.
- Represje wobec duchowieństwa Kościoła katolickiego w systemach totalitarnych.
- Sanktuarium w Piekarach Śląskich pod nadzorem aparatu bezpieczeństwa.

Godzina wychowawcza

- Nasza wrażliwość na cierpienie drugiego człowieka – Katyń, Holokaust.
- Jak zachować człowieczeństwo w czasach zniewolenia?
- Idea sprawiedliwości społecznej w świetle 21 postulatów NSZZ „Solidarność”.
- *W kolejce* – o „zdobywaniu” towarów w PRL.

Historia

Historia Polski

- *A więc wojna!* – polski wrzesień 1939.
- Władzy raz zdobytej nie oddamy nigdy – narodziny systemu władzy komunistycznej w Polsce 1945-1948.
- *Żołnierze wyklęci* – antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.
- Przełomowy rok 1956.
- *Zabijanie słowa* – oblicza cenzury w PRL.
- PRL – państwo totalitarne?
- Prześladowani i aparat terroru 1944-1989.
- Dzieje pewnego eksperymentu – gospodarka PRL.

Historia regionalna – Górny Śląsk i Zagłębie Dąbrowskie

- Śląski wrzesień 1939 roku.
- Wojenne losy Górnoszlazaków 1939-1945.
- Życie codzienne i Zagłada Żydów Zagłębia Dąbrowskiego 1939-1945.
- *Końca wojny nie było* – Górny Śląsk w 1945 r.
- Obóz Pracy w Świętochłowicach – Zgodzie w 1945 r.
- Od sierpnia '80 do grudnia '81.
- *ZOMO ruszyło!* – 16 grudnia 1981 r. na kopalni „Wujek”.

Historia regionalna – Ziemia Częstochowska

- Wrzesień 1939 roku na ziemi częstochowskiej.
- Okupacyjna przeszłość Częstochowy 1939-1945.
- Holokaust w Częstochowie.
- Częstochowa – ostatnia stolica Polskiego Państwa Podziemnego.
- Podziemie niepodległościowe na ziemi częstochowskiej 1945-1953.
- Jak wprowadzono stan wojenny w województwie częstochowskim?
- Stanisław Sojczyński „Warszyc” i Konspiracyjne Wojsko Polskie.
- Władze komunistyczne wobec Jasnej Góry i częstochowskiego Kościoła katolickiego.
- Bohaterowie podziemnej Solidarności w Częstochowie.

Historia regionalna – Podbeskidzie

- Wrzesień '39 roku na Podbeskidziu.
- Podziemie niepodległościowe na Podbeskidziu w latach 1939-1952.

*Czas trwania zajęć: 90 minut

DEBATY OKSFORDZKIE

Muzeum Śląskie w Katowicach oraz Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach zapraszają uczniów i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych do udziału w II edycji debat oksfordzkich poświęconych kluczowym zagadnieniom najnowszej historii Polski. Debaty odbywają się w Muzeum Śląskim w Katowicach, al. W. Korfanteo 3. Udział grupy uczniów w debacie poprzedzony jest warsztatami poświęconymi danemu zagadnieniu.

Tematy i terminy

- **6 października 2011 r.**
PRL – państwo totalitarne?
- **3 listopada 2011 r.**
Gospodarka PRL. Czas sukcesu, czas porażki?
- **1 grudnia 2011 r.**
PRL – ZSRR. Sojusz czy podległość?
- **5 stycznia 2012 r.**
Zagłębie Dąbrowskie w Polsce Ludowej. Czerwone czy niepokorne?
- **1 marca 2012 r.**
Górny Śląsk – eldorado PRL?
- **19 kwietnia 2012 r.**
Zbrodnie systemu komunistycznego. Rozliczyć czy zapomnieć?
- **31 maja 2012 r.**
Polski rok 1989. Transformacja czy odzyskanie niepodległości?

Udział grup występujących w debacie jako mówcy poprzedzony jest specjalnymi warsztatami prowadzonymi przez historyków Muzeum Śląskiego i Instytutu Pamięci Narodowej. Organizatorzy udzielają także pomocy w zakresie literatury przedmiotu.

